

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА V • БРОЈ 77. • 10. МАРТ 1976.

ЦИЈЕНА: 2 ДИНАРА

БАЗА ИМА РИЈЕЧ

Извршни одбор Скупштине општине Будва ставио је на јавну дискусију нацрт буџета општине Будва за 1976. годину, а заједно са извршним одборима скупштина самоуправних интересних заједница за културу и науку, основно образовање и васпитање, социјалну и дјечју заштиту и физичку културу и нацрте одлука о висини стопе доприноса за финансирање дјелатности ових самоуправних интересних заједница. Поред ових, на јавну дискусију су стављени нацрти друштвеног плана развоја општине Будва за период од 1976. до 1980. године и основних поставки друштвено-економског развоја општине Будва за 1976. годину, као и нацрт одлуке о уступању дјела боравишне таксе мјесним заједницама.

По овим материјалима су на нивоу мјесних заједница организоване расправе у којима су узели учешћа чланови савjeta и делегација мјесних заједница. То су биле припремне радње за зборове радних људи и грађана на којима представници Извршног одбора Скупштине општине дају обrazloženja и допунска разјашњења по презентираним скупштинским материјалима.

Након одржаних зборова радних људи и грађана, до 15. марта ће се усагласити скупштински материјали с предлозима и примједбама послије чега ће бити поново достављени делегацијама и делегатима.

У СВЕТОМ СТЕФАНУ СЕЗОНА ПОЧИЊЕ У АПРИЛУ

Град — хотел Свети Стефан отвориће своје капацитети 19. априла, када ће 180 Италијана и Американаца попунити 80% капацитета, што је за почетак веома добро.

— Незнатно смо повећали цијене за ову сезону — рекао нам је Бранко Радоњић, замјеник директора ООУР „Свети Стефан“ — у просјеку за 10 до 15 одсто. Сматрамо да то неће утицати на посјету у нашим објектима.

Цијена полупансиона у двокреветној соби на Светом Стефану креће се од 22 до 35 долара, рабунајући предсезону и главну сезону, док су апартмани нешто скупљи: полупансион у њима стајаће од 35 до 50 долара. У „Милочеру“ пансион ће се кретати од 16 до 32 долара, а у хотелу „Маестрал“ од 13 до 32 долара. Боравак у вили 118 на Светом Стефану стајаће од 450 до 500 долара дневно и то само за ноћење и доручак.

Било је предвиђено да се у склопу припрема за овогодишњу туристичку сезону изгради мањи шопинг-центар, близу улаза у град — хотел, и прошире и ресторан „Обала“, као и обаве ситнији радови у Светом Стефану.

ИЗ РАДА САВЕЗА КОМУНИСТА

ЕНЕРГИЧНО ПРОТИВ СЛАБОСТИ

Оцјене и ставови друга Тита у интервјују „Вјеснику“ основа су програма активности будванске партијске организације, који је утврђен на проширенују сједници Комитета Општинске конференције СК у Будви. Констатовано је да, и поред запажених резултата на сагледавању и отклањању бројних слабости и деформација, мјеста самозадовољству не може бити, јер су многа питања из широке лепезе негативних појава само начетка, нека нијесу ни додирнута, а има и нових која још нијесу сагледана у правом светлу. Спострел, неефикасност, површиност и несамокритичност — примједбе су које се могу изречи на рачун рада члanova Савеза комуниста у будванској општини.

— И досад смо доносили прилично добре програме — рекао је, између остalog, секретар Комитета Милан Митровић у уводном излагању — а ни закључцима које смо усвајали не би се могло приговорити. Наш пропуст је у томе што их нијесмо спроводили у живот, због чега су не тако мале и малоје слабости још увијек присутне на нашем подручју. У неким основним организацијама удруженог рада самоуправни односи стагнирају, док друге, чије су матичне куће ван наше општине, избегавају спровођење уставних концепата. У нашој највећој организацији удруженог рада, „Монтенегротуристу“, економски односи су, такође, буџетски: услуге се уговорају фиксно, а не на основу економских показатеља, односно стварне ври-

једности тих услуга. Тако, на пример, основне организације удруженог рада овог туристичког гиганта обавезане су да набављају сву робу преко „Монтенегротустра“, мада на другој страни могу да се снабдијевају квалитетнијим артиклима и по повољнијим цијенама!

— У посљедње вријеме — наставио је Митровић — понашамо се сувише комотно. Трошими знатна средства на разна путовања која не дају очекivanе ефekte. Купујемо скупа кола и не војдимо доволно рачуна о плаћирању и трошењу средстава за репрезентацију. Зaborављамо да комунисти морају обезбиједити радним људима који су те паре стекли да знају шта се с њиховим новцем забива, како се и зашто троши.

У дискусији која је вођена на састанку Комитета Општинске конференције СК истакнута је преосјетљивost на критику и недовољна самокritичnost у појединим радним и друштвено-politичким организацијама. С правом је констатовано да је кадровска политика доста приватизована. Тако, има младих људи са подручја будванске општине који су завршили средње па и више школе, а не могу да се запосле, док лица истих квалификација са стране, захваљујући својим везама и каналима, лако долазе до посла. О свему томе и о свим слабостима у домену кадровске политике треба отворено разговарати у основним организацијама удруженог рада, у Комитету и Конференцији Савеза комуниста, и што прије мијењати стање.

Акционим програмом, који је донијет на основу свестране анализе свих питања, прецизно су одређени задаци, њихови носиоци и рокови до када све то треба урадити. Предвиђено је да се тачно утврди ко инсистира на старијим методама функционисања апаратса, ко се понаша самовољно при одлучивању о расподјељи дохотка и личних доходака, који поједин-

ци или форуми, заклањајући се иза исфорсираних одлука самоуправних органа и тијела. Треба, такође, сагледати досадашњу политику запошљавања, размотрити како су дијељени станови, како је расподјељиван лични доходак и видjeti где се све стварају извори социјалних неједнакости, ко спутава спровођење друштвеног договора и самоуправног споразума о оснивању Фонда сојдарности да изградњу радничких станови.

Закључци 13. и 14. сједнице Предсједништва ЦК СКЈ, који се односе на друштвени самозаштиту и борбу против разних видова не-пријатељске дјелатности, биће и даље у центру пажње општинске организације Савеза комуниста. Такође је важан задатак испитивање морално-politичких подобности лица у свим службама које имају контакта са иностранством. Након утврђивања појава политичко-privреднog kriminala треба предузети енергичне мјере да се оне сузбију и онемогуће, што треба да буде прворазредни задатак самоуправне радничке и интерне контроле, службе друштвеног књиговодства, инспекцијских и органа унутрашњих послова.

Потребно је обезбиједити услове да сваки радни човек буде објективно и на вријеме информисан о свему што га интересује. Упоредо са тим неопходно је критички размотрити рад представа јавног информисања и преиспитати морално-politичку подобност чланова који раде у њима. Свуда и на сваком месту, не само од члanova Савеза комуниста него од сваког појединца, тражиће се да своју свакодневну активност усмијере у правцу који је друг Тито указао у недавном интервјуу загребачком „Вјеснику“. В. С.

Именован издавачки савјет

Извршни одбор Општинске конференције ССРН Будва именовао је нови Издавачки савјет листа „Приморске новине“, састављен од једанаест члanova. За предсједника је изабран Пеко Лијешвић који је и до сада обављао ову дужност, док су за чланове именотачи: Љубо Анђус, Иво Арменко, Владо Митровић, Урош Зеновић, Милан Новчић, Милорад Драговић, Бранка Медин,

Миленко Дујовић, Боро Колиновић и Благоје Брајовић.

На истој сједници именован је за главног и одговорног уредника „Приморских новина“ Владимира Станишић који је и до сада обављао ову дужност. Поред њега чланови редакције су: Милосав Јалић, Саво Грего-вић, Милован Пајковић, Драго Станковић, Никола Краповић и Димитрије Јововић.

Мисионари

Марксисти не примјењују административне методе за потискивање религиозних опредељења нити се много труде да вјернике убијају да је постојање бoga фикција. Поплазе исправно од чињенице да ће та религиозна опрељења постепено ишчезавати с изградњом социјалистичких друштвених односа, јер би, у првом, религија, под опрељом жучеништвом, мно-го буже задржала своје позиције. Осјејају го добро неки „душебрижници“, па се не задовољавају с правом вјерника да вјерију колико ходе и у шта хоће. Зато и покушавају да и друге убијаје да је њихова вјера једино „права“, не оклијавају ни часа, када им се пружи прилика, да покушају с негирањем материјалистичке филозофије, примјењују различите методе.

Ни територија наше општине није поштеђена од тог притиска на грађанску свјест, од активности, која се сукобљава са законом и прелази оквире вјерске толеранције. Такве дјелатности излазе из обима дозвољеног религиозног дјеловања. Организовани наступи и различита средстава која се том приликом користе узимају људе. Не треба то чи преувеличавати, али не треба ни потицјавати. Ипак, не можемо толерисати организоване активности ван уставних права, јер је слобода вероисповијести прецизно дефинисана, а законом прецизирano место и начин када и где се обављају религиозни обреди.

Упорно се чине покуји да се придобију грађани за нечие идеје и бо-гове: на улицама и у становима прилазе „широке руке“ дјелатији вјерске штампе и брошуре. У томе предњаче адвентисти и јеховини свједоци. Књиге „Истина која води до вјечног живота“, „Пролази ли све овим животом“, „Желиши ли разумјети Библију“, „Кула стражара“ и „Устав кришћанске вјерске заједнице јеховиних свједока у СФРЈ“, богате обећањима о рају и загробном животу, растурају се свуда. Није тешко закључити да средстава за њихово штампање не потичу само од добровољних прилога њавиних, него и да се обезбеђују ван наше земље, у емигрантским круgovima.

Ради то понекад и цркве, истини скривене, али зато чини мање опасно. Има се за то више искуства, па су и методи рада савршеније и пријамљивије, прилагођене друштвеним напретима. Чине се доброочинства и услуге, дјелатији свјети и друге говори, а кроз све то, онако непримјетно, пратују црквени идеји. Значи да друштвена пасивност коју црква проповиједа, не значи и њену пасивност у друштвеним питањима, па се тајко го друштвена пасивност у супротности са прогресивном друштвеним акцијама, мора оцењивати као реакционарно.

Не можемо толерисати проповиједање да су атеисти људи без смисла у животу, нити дозволити покушавају да и дјеца, без формираног мишљења, улаже у ред „бољих свјетова“.

Димитрије ЈОВОВИЋ

КУРЗИВОМ

НЕОПРАВДАНА СПОРСТ

КОМИСИЈИ за представке и притужбе Скупштине општине Бујда у току 1975. године одржала је двије сједнице и рјешавала једанако представки грађана, које су се односиле углавном на имовинско-правне односе и изградњу породичних стамбених зграда, запошљавање, ослобађање од пореза и до- приноса. Ако би се судило по предметима који стижу овом тијелу Општинске скупштине, могло би се закључити да веома мали број грађана има разлога да се на нешто жали.

— Многи грађани са по- дручја наше општине жале се директно истакнутим друштвено-политичким предста- вницима и Републичкој и Са- везној комисији — рекао нам је предсједник Општинске комисије за представке и жа- лбе Томо Мартиновић. — Било је случајева да се проблем пријешти на тај начин без кон- султације Општинске комисије што неповољно утиче на њен рад. Има грађана који и не знају да постоји ово тијело на нивоу Општине. Ако има спорости у рјешава- њу, онда она долази због не- одговорног односа појединих референата органа управе и/или служби у основним организацијама удруженог рада.

Због спорог рјешавања пред- мета код надлежних органа управе један број грађана дирек- тно се обратио предсједнику Скупштине општине, заблудили са- моуправне оргane, ради чије са- вјете и општинског правобрани- ца самоуправљања, док инспек- ције раде у нашој општини као и да не постоји. Тако, у току једног радног дана, петком на пример, када је пријем странака, предсједник Скупштине при- ми више грађана који се жале или нешто захтевају него Ко- мисија за представке и приту- же у току читаве године.

— Грађани се највише жале — каже предсједник Скупштине Бранко Иванчевић — на спо- рост у рјешавању њиховог за- хтјева код органа управе. Најви- је преостала из области имо- винско-правних односа, затим захтјева за грађевинске дозволе, станове и посао. У 95 одсто слу- чајева нијесам надлесам надле- жан да помогнем у рјешавању обраћених проблема, већ се моја помоћ испрцавља у упућивању грађана на службе којима треба да се обрате. Приједијети сам да има појединача чије жалбе годи- наша штетају од Општине до Реп- публике и натраг, а да њихови подносиоци још увијек нијесу о- стапали своја права.

Трагајући за предметима који су стигли Комисији за пред- ставке и жалбе, сазнали смо да се Јубо Чечевић, пензионер из Бујарице, обратио Кабинету Предсједника СФРЈ и републичким органима да би се његове жалбе најзад нашле тамо где их је требало најпре упутити, у Скупштине општине Бујда. Несхваћавају је, међутим, што она још увијек чека да буде узета на разматрање па се не треба чудити ако овај грађанин настави да се жали, овог пута на спорост општинске адми- нистрације.

Осамдесетогодишња Вида Василић, која је тражила да прода своју имовину, пошто нема другог начина да се издржава, такође је морала да се обрати Предсједнику СФРЈ. Марија Кривокапић, сезонска радница, која са дје- љом живи у барацима на гра- дилишту ОУР „Палас“, где се већ годинама чека на на- стајање радова, жалила се да је свакодневно запиткују када ће се иселити, и то они који би требало да јој обез- биједе смјештај! И поред пре- поруке Општинског одбора СУЕНОР и осталих друштве- но-политичких организација, Милка Сушић, радница из Бечећа, још увијек чека да

јој се ријеши стамбено пита- ње. Њена два брата и отац су погинули у народнослободилачком рату. Сезонски радници се најчешће жале на кршење права из радног односа. Тако, на пример, Ма- рија Хајдин, радница одмарала је у Бечећу, добила је премештај за Врњачку Бању. Пошто није жељела да мијења радно мјесто, услиједиле су санк- ције: отказан јој је рад и за- брањен приступ у просторије хотела у коме је годинама радила и становала. Ивана Јовова Дулетић, мајка седам пастиготишића палог борца Мила, ни послије тридесет година од смрти свог сина није успјела да оствари по- родичну инвалидницу! Њен предмет, и поред тога што је Ерховни суд Црне Горе, по- ништио негативну одлуку на длежног органа за рјешавање иштавацких и борачких пита- ња, стоји у нечијој лади- ци! Ради илустрације споро- сти у рјешавању проблема радних људи и трновитог пу- да по правде навешћемо на крају да један захтјев за де- експропријацију, вјеровали или не, чека да буде разма- тран пуних осамнаест година.

Владимир Стапишић

ТРИ ПИТАЊА — ТРИ ОДГОВОРА

Друштвени стандард — сироче комуне

Живимо у крају према коме је природа била изда- шено дарежљива, за који је Богдан Поповић, у једном е- сеју о Јубиши, рекао; „Паштровићима је пао у дио да насеље највеће парче ју гословенске земље“.

Овим атрибутом, израже- ним пером нашег великог с- стете, може се обухватити не само подручје наше комуне, већ и шире подручје Црно- горског приморја. Нема љу- ди, код којих није миоп- сење потпуно затајила, а да их ово подручје не им- пресионира раскошју које је природа у свом обликовању стварала. Али, „од љепоте се не живи“ — каже наш на- род. У љепоти се ужива, и то у тренуцима када су људи ријешили друге егзистенцијалне потребе.

У периоду социјалистичке изградње, након изјесних лутања у тражењу излаза, заједница је дошла на изванредну идеју: да привредни развој овога краја веже и прилагоди природним условима и могућностима, да екс- плотише природна богатства, фiktivne вриједности, која су практично неисцрпљива, а која се могу неумје- ђиошћу и несмотроношћу јед- дино оштетити.

Захваљујући, донекле, у-

мјелној привредној полити- цији, која се посљедњих годи- на води, ово подручје је до- живјело нагли просперитет — прави привредни бум, про- праћен брзим порастом жи- вотног стандарда нас стано- вника овога региона. Слуша- мо реферате, читамо у дне- љиној штампи, понављамо у

Наш саговорник Павле
Vujošić

доконим разговорима: „До- ходак је, по глави станови- ник,.. долара... изнад ју- гословенског просјека“. Све је то тачно и све нас то оду- шевљава, јер нам је стало

до просперитета града и кра- ја за који смо везали своју и егзистенцију своје поро- лице.

..Међутим, необавијеште ни читалац или слушалац, када чује о нашем високом дохотку и стандарду, стиче утисак да ће овдје најти на блиставе зграде основних и средњих школа, на домове здравља, на клубове, на лијепе при- ступне путеве, на раскошне паркове и шеталишта, на архи- тектонски изванредно ри- јешене аутобуске станице, где се стиче први утисак о „богатој комуни“, на дјечја обданишта, спортска играли- шта, приморске кафанице са домаћим специјалитетима од којих нема потребе да за- зиремо. Претјерили бисмо а- ко кажемо: „Нема од тога ништа“, али нећemo претје- рати ако констатујемо да је све то недовољно изражено, да је још, некако, у повоју, да тешко стаје на своје ноге.

Стандард је растао нагло, мијењали се материјални у- слови живота, али се адекватно томе нијесу мијења- ли навике, начин живљења и схватања, однос према дру- штвеној својини и ономе што је заједничко. Хтјели бисмо много, а нијесмо спремни да дијо личних интереса жртвујемо општим. Жавно се де- кларишемо за социјалистич- ка начела, за општедрушт- вене потребе и интересе, а иштимно друкчије се у пракси по- стављамо — живимо, у том погледу, двоструким живо- том. Када се воде завршни рачуни, сви се, некако, на- ћемо на истој линији... да се то подијели „на име лич- ног дохотка“, а мало је оних који иницијирају да се сред- ства ставе у фондове — за заједничке потребе, за дру- штвени стандард, за то си- роче, наше комуне.

Крупни капитал кружи нашом комуном. Треба га „у- хватити“, имати „вид у ње- га“. Ухватила нас је „златна троизница“, па све потрасмо у цепове, те је с правом неко примијетио да смо „сиромашна општина богатих грађа- на“.

Правилном и умјешном пореском политиком, коју би водила општина, потребно је и на други начин захватити од тог капитала које се ов- дје слива и ставити га на расположење за општедруш- твене потребе. Нешто од средстава која представљају допунске изворе прихода на- ших радних људи и грађана, као ћод и радних организа- ција и грађана из других крајева наше земље, који су за ово подручје заинтересованы не само из рекреацио- них, него и из других по- буда.

И још једна мала дигре- ција. Похвале је достојна иницијатива Савјета и Уред- ништва „Приморских нови- на“ да покрену рубрику „Три питања — три одговора“, јер ће то представљати својев- суану анкету путем које ће се грађанима пружити прилика да изнесе своја гледања и мишљења на појединачна питања и проблеме којима су животно заинтересованы. И- стовремено ће то надлежни- ма омогућити да из тога из- вуку својеврсну поуку и да им то буде помоћ у креира- њу и усмјеравању политике на нашем подручју.

КРИТИКА И „КРИТИКА“

КРИТИКА И САМОКРИТИКА усво- јене у марксизму као моћно ору- жје идеолошке борбе, постале су истински кодекс понашања сваког пра- бог комунисте. Прихватити марксизам као идеологију, која детерминише нашу праксу и мијења свијет на добро човје- ка, значи бити увијен спреман за критику постигнуто како би се оно превазишло и постигло боље, вриједније и људскије. Према томе, критика и самокритика су незамјењива средства за исправљање девијација и негативне праксе, односно за афирмацију позитивних акција и људ- ских остварења. Свака анализа и аргу- ментована дискусија нужно пристичу из свјесне мисаоне акције чији је циљ да се искристалиши најбоља рјешења за конкретну акцију. Јер, извјесно је да свака темељна критика одређене дјелат- ности афирмише она што је позитивно, а негира негативно да би се у даљњој пракси превазишло. Она је комплексна дјелатност оцењивања и образлагања.

За нас бити критичан значи бити отворен, одговоран, принципијелан и од- важан — доволно опрезан и обазрив пре- ма дјелу и ствараоцу. Критика мора бити јасна, јавна, конкретна и незаску- сна, заснована на чињеницама и разло- зима, јер једино ако је таква може бити максимално ефикасна.

Наше самоуправно социјалистичко друштво живи од оживотворења одлу- ка, а не од дискусија о њима. Да би се неке од њих кориговале, неопходно је да се њихови доносчи увјере да су би- ле погрешне. Управо стога неопходно је да неко у форми критике и критичке а- нализе почне да доказује како је оно што се ради рђаво и да предложи ра- ционалније рјешење проблема.

Критика укључује извјестан ри- зик, а право на њу мора се освајати кроз стваралачку активност, а не из „мртвог угла“ посматрања. Полтрони, паразити, шпекуланти и непријатељи самоуправног курса наше друштва не могу добити слободу критике, јер је њихова критика, буџући да се не заснива на чињеницама и вјаљаним разлогима и предлогима, пре- ставља критизтерство.

Ауторитет човјека расте упоредо са стварањем и омогућавањем повољне друштвене климе за јавну критику и властите дјелатности и понашања. Прак- са показује да код нас има доста критич- ке, али мало предлога и још мање ак- тивности оних који критikuју. Више је

критике, а мање самокритике. Код тога преовладава склонost да грешке и про- пусте видимо само код других. Често у критици уносимо доста елемената субјек- тивizma, нетolerantnosti, ускогрости и искључivosti. Зaborавља се да крити- ка треба да дође у прави час, да има пра- ву мјеру и да уважава личност човјека коме је упућена.

Критику, најжалост, често прати или замјењује клевета, која трује људ- ске односе и спутава сваку стваралачку акцију. Док се критика свим средствима бори да пронађе и спошиће истину, клевета, као основни оружјем, оперише ла- жима. Разлика је и у томе што критика садржи принципе које сви уважавају, док су клеветници мањом кукавицом, спле- ткарошом и смущивци: попут паука, они преду на сваком кораку „своје мреже“ и сипају свој злобни отров из неког угла или жврстог заклона. Клевета има своје закулисне принципе, стратегију и такти- ку, мајсторе и шегрте, стара и нова ору- жја, плодно и неплодно социјално гло, на коме успијева или закржељава, изгра- ђује жртвенике за спровођење свог ци- ља, неправичности, лицемјерја и лажног представљања. Она је ќоров који расте када је окolina толерантна према њој и према интигантима. Клевету је лак- ше осудити него дефинисати, а лакше дефинисати него лијечити њене после- дице. Ако има истине у томе да околности кваре људе, онда још више истине има у тврдњи да се лично исквареност не може правдати околностима. Човјек се не може отпрати блatom, ако не може избjeći da се на њега, из неког „закло- на“, бацају блatom. Клевета је саставни- дуо мањакве личности, која оскудијева- ју моралним квалитетима, општој и со- нијалној култури. Клеветнику, веома о- штром или закулисном критичару, недостају вјаљани аргументи против објекта клевете. Зато се, најчешће клевета пре- тvara у бумеранг којим се бачено блato враћa у лице кlevetnika. Оно што дру- штво треба да уради ради разобличава- ња кlevetnika јесте да им скине маску с лица. То треба чинити што прије, јер је кlevetnik по самоуправне социјали- стичке односе и демократију много опа- снији од човјека који од свих оружја има једино нешто злобе и спремности да каже ријече које звуче увердљиво.

Драго СТАНКОВИЋ

ДЕЛЕГАТСКА ХРОНИКА

Органи управе у служби самоуправљања

ОГРАНИ УПРАВЕ СУ, у оквиру својих овлашћења, својеврstan, веома користан и неопходан чинилац скупштинског механизма. Без модерне и стручне управе не могу се савладати посљедице недограђености појединих соција-

се на тај начин ефикасно борити против извора бирократизма. Због тога је неопходно стално критички прелистивати рад органа управе и ослобађати се статистичко-бирократске опасности која стално вреба ове орга-

ногатима — да им треба пружити само оно што је најнеопходније за њихово информисање.

Органи управе морају бити један од значајних извора иницијативе и носиоци предлога политике, али се у нормативном процесу морају престројавати тако што ће подстицати иницијативу и расправу унутар делегатске основе, како би се оспособили да правовремено прихватaju идеје, иницијативе и предлоге, које су из делегатске базе, преко делегација и делегата, упућене Скупштини општине и њеним вијећима.

Растерећење привреде

Слиједећи политику растерећења привреде, путем смањења обавеза које ова има према друштву-политичкој заједници, Извршни одбор Скупштине Будва припремио је предлог одлуке о порезима грађана, којим је предвиђено знатно смањење постеских стопа које плаћају основне организације удруженог рада. Тако је предложено да се општински порез из личног дохотка из радног односа обрачунава и плаћа, уместо по стопи од 2,8% по стопи од 2,5%. Смањена је и стопа пореза за рад дужи од пуног радног времена са 38,2% на 30%, као и стопа пореза на приходе које грађани остварују путем уговора о дјелу, када порез плаћа исплатиоц, са 40% на 35%. Предлаже се смањење стопе пореза из личног дохотка од ауторских права, патентна и техничких унапређења, и то на приходе које остварује сам аутор, када се исплати уговара у нето износу, са 20% на 15%, а на приходе које остварује лице на кога је пренешено ауторско право, када се исплати уговара у нето износу, са 30% на 25%. Предлогом одлуке предвиђа се умањење стопе пореза из личног дохотка од пољопривредне дјелатности за 50%, а стопа пореза из личног дохотка од занатских дјелатности, који се плаћа на паушалном износу, у маси од 50–60. Стопа пореза из личног дохотка од привредне и непривредне дјелатности, који се разрезује по одбитку у проценту од сваког појединачног оствареног бруто прихода, треба да се умањи за 60%, а стопа пореза из личног дохотка од самосталног вршења занатских и других привредних инепривредних дјелатности, према оствареном личном дохотку за 64,5%, док се стопа пореза из личног дохотка од ауторских права, патентна и техничких унапређења умањује за 50%.

Предложена је и измена одлуке о увођењу посебног општинског пореза на промет производа и услуга, којом се у складу са законским прописима врши измена стопе општинског пореза на промет моторних возила са 6% на 3%, као и измена одлуке о комуналним таксама, којом се предлаже повећање таксе коју плаћају самостални угоститељи за истакнуту фирмну на 2.000 динара, а колико плаћају и организације удруженог рада.

J.

листичких самоуправних односа. Они су дужни да својим радом обезбиједе ефикасно остваривање интереса радних људи и грађана, организација удруженог рада и других самоуправних организација и заједница. Управна функција не може бити сама себи сврха и циљ. Она треба да буде у служби самоуправљања и политичког система, као и свих њего- вих чинилаца.

Без одговарајућег степена стручности нема добро организоване, дисциплиноване, способне и одговорне управе, која је један од битних услова за успешније функционисање делегатског система. Само стручност оних који раде у њеним организацијама може управи обезбиједити самосталност, одговорност и ауторитет.

Када органи управе, или појединци у њој, почну да дјелују са становишта властитих интереса или схватања, они постају ни мало наивна опасност по интерес, улогу и положај радничке класе. Зато радници у организацијама управе морају што прије напустити формализам и рутинерство у раду, јер ће

Бирократизам је неспојив са циљем коме тежи радничка класа, јер може довести у питање не само њену позицију у сferи власти, него и она циљеве због којих она успоставља своју власт. Када управни апарат почне да врши већи утицај на оне којима помаже, од утицаја који на њега врши радничка класа, онда долази до доминације тога апарату у процесу одлучивања. У том случају се успоставља бирократска премоћ над волјом и интересима радничке класе којој тај апарат треба да служи, јер бирократи починују себе да сматрају јединим заштитником те класе и њених интереса. Зато се треба чувати од неодговорног понашања у организацијама управе, јер се само тако може успоставити стабилност у друштвеним односима.

Треба искоренити схватање да се главни посао овавља у стручним службама органа управе, а да је Скупштина општине место где се остварује верификација нормативних аката, јер из таквог схватања произлази и погрешан однос према де-

легатима — да им треба пружити само оно што је најнеопходније за њихово информисање.

Органи управе морају бити један од значајних извора иницијативе и носиоци предлога политике, али се у нормативном процесу морају престројавати тако што ће подстицати иницијативу и расправу унутар делегатске основе, како би се оспособили да правовремено прихватaju идеје, иницијативе и предлоге, које су из делегатске базе, преко делегација и делегата, упућене Скупштини општине и њеним вијећима.

Разматрана најактуелнија питања друштвене самозаштите

У Будви је 20. фебруара одржана осамнаеста заједничка сједница Вијећа удруженог рада, Вијећа мјесних заједница и Друштвено-политичког вијећа, на којој су разматрана најактуелнија питања друштвене самозаштите и безбедности на територији наше општине. Пеко Лијешевић, делегат Друштвено-политичког вијећа Републичке скупштине, говорио је о неким актуелним питањима друштвене самозаштите и безбедности, док је информацију о безбедносји ситуацији поднисао Драган Дашић, начелник Одјељења за унутрашње послове.

Одлучено је да се образује Координациони одбор друштвене самозаштите, који броји тринаест чланова. За предсједника Одбора именован је Пеко Лијешевић, а за чланове Иво Арменко, Радо Дулетић, Љубо Лијешевић, Иво Калоштровић, Шћепан Бурић, Гојко Митровић, Блажко Ивановић, Илија Н. Митровић, шеф Службе јавне безбедности ОУП-а Будва, Миленко Дујовић, Видо Конитовић и Вукашин Марковић.

СПОРАЗУМИ О ФИНАНСИРАЊУ

Извршни одбор Скупштине општине предложио је доношење одлуке о усвајању споразума о финансирању и начину рада Општинског суда Котор и Општинског јавног тужилаштва Котор, који треба да буду закључени између општина Котор, Тиват и Будва. Споразумима о финансирању предвиђа се да се средства потребна за рад обезбеђују у буџету општине Котор, као општине у којој је сједиште ових органа, с тим што ће укупан износ ових средстава споразумно утврђивати све три општине. Општина Котор учествовала би у обезбеђивању утврђених средстава са 50%, општина Тиват са 20%, али су будванска и тиватска општина дужне да средства уплаћују сукцесивно током године, на-

јенски за рад ових органа, преко буџета каторске општине. Овакви споразуми имају за циљ да се обезбиједе нормални услови за рад ових органа, јер је досадашња прајка показала да су се у њиховом раду, с обзиром на неизредан начин финансирања, појављивали проблеми и слабости, које су дијелом имале одраза на њихову ефикасност, а самим тим и на њихову друштвену функцију. Општине су и раније учествовале у финансирању ових органа, са горе наведеним процентима, којима, као је и сада прихваћено, приближно одговара степен ангажованости ових органа и број предмета за територију сваке општине. Закључује се њихово благовре- мено и уредно финансирање,

тако да ће све три општине моћи од ових органа да захтијевају благовремен, адекватан и ажуран рад.

Законом о општинским судовима предвиђено је да они могу пружати правну помоћ грађанима и на судским данима и у мјестима ван њиховог сједишта. Одлуку о одржавању судских дана треба да донесе и Скупштина општине Будва, уз претходно прибављено мишљење Општинског суда Котор и уз обезбеђење одговарајућих опремљених просторија. Институцијом судских дана правосуђе се непосредно приближава грађанима, па овакав начин рада суда треба што прије афирмира, а то се може постићи обезбеђењем потребних услова и доношењем одлуке о одржавању судских дана.

ВИШЕ ПРЕКРШАЈА НЕГО 1975. ГОДИНЕ

У односу на претходну, 1975. годину повећан је број прекршаја на подручју будванске општине: поред 50 неријешених предмета из 1974, у току прошле године примљено их је још 195! Ријешено је 1875, а и на осталима је рађено, па ће и они бити окончани након спровођења неопходних допунских доказа. Највише прекршаја евидентирано је у току туристичке сезоне, када су се домаћи и страни гости, за vrijeme одмора, понашали слободније него код својих кућа, нарушујући јавни ред и мир, правећи разне експресе и узимирајући мјешавине и бројне туристичке агенције, као и у области угоститељства и туризма. Било је и више прекршаја од стране грађана и радних организација који се најесу придржавали прописа о обржавању реда и чистоте. Комунална инспекција, међутим, подијела је незнатан број захтјева за гоњење прекршаје, што се одразило на дисциплину оних који су били дужни да прописе спроводе у живот, односно да се придржавају одређених норми и правила понашања.

Судија за прекршаје изјавио је у првој години четрдесет казни затвора у трајању од десет до четрдесет дана. Потошо се радио о грубој повреди јавног реда и мира, половина изречених казни одмах је извршена. Примијешено је да, уколико се одмах не наплате, изрицаје новачних казни нема жељеног ефекта. Имајући то у виду, прекршајни орган је настојао да се те казне најбољи могући начин извршавају.

Уочене су при томе потешкоће око наплаћивања казни лицима из других крајева наше земље, јер се, због обсуђивања редовне сарадње, извршење ових казни отеже у недоглед.

Сарадња с прекршајним органима на територији наше републике, посебно у приморским општинама, била је znatno bolja: прихватање уступљених предмета имало је вид другарске сарадње, а пружање правне помоћи било је на задовољавајућем нивоу. Са органима утврђеним пословима, сарадњом милицијом и извршним одбором Скупштине општине Будва сарадња је, такође, била чак виши, јер су ставови усаглашавани са законским одредбама и назнаком политичком, па је то доприносило да обређене појаве, које су се негативно ображавале на друштвени интрес, буду у центру пажње инспекцијских служби и прекршајних органа.

Може се рећи да је у 1975. години остварен успјешна сарадња и са инспекцијским службама, нарочито у поглављу благовременог изузимања у поступак захтјева које су инспектори подносили. Може се, међутим, при говорити тим захтјевима — многи су били истодивни нивоа који захтјевали, па је то отежавало кашњавање прекршајаца. У неким захтјевима, на пример, нијесу били назначени ни докази који треба извести да бисе након завршеног поступка, али докази су били донијети мериторно рješenje o kashnjanju. A potom je da su u ovom opštini prošle godine priješeno 1875 predmeta — 675 preko norme, jer je prekršajni organ jedan od onih činilaca koji svojim djelovanjem treba da igra i preventivnu ulogu i da zaštedno sa ostalim društvenim faktorima izvršava misiju koju je zakonodavač naimenio.

Због недостатка доказа да су заиста починили прекршај који им се од стране инспекцијских служби ставља на терет. Такви непотпуни захтјеви тековљили су се више на произвољним начинима него на неповитним чињеницама.

Иако оптерећен бројем предмета, који је готово два пута већи од оног који је предвиђен за једног судију за прекршаје (та норма у нашој Републици износи 1200 предмета), судија за прекршаје у будванском општини није дозвољава да му се предмети гомилaju, нити да се поступак одузговачи. Када год је то било могуће, он је настојао да буде, како се то каже, ажуран, полазећи од чињенице да закашњавање и оклијавање у раду прекршајног органа доводи до тога да казна губи прави смисао и сагрђу. Не малу потешкоћу у раду представљају је недостатак тумача приликом вођења поступка са странцима, поготову што су међу прекршајецима били добри доказијем странци. Намеће се и питање да ли треба ангажовати једног судију за прекршаје, с обзиром на чињеницу да је у овој општини прошле године пријешено 1875 предмета — 675 преко норме, јер је прекршајни орган један од оних чинilaca koji svojim djelovanjem treba da igra i preventivnu ulogu i da zaštedno sa ostalim društvenim faktorima izvršava misiju koju je zakonodavač naimenio.

РЕФОРМА ОБРАЗОВАЊА

ЗАКОН о усмјереном образовању обавезује се с новим системом рада у средњим школама да почне 1. септембра ове године. С обзиром на обим и значај послова, вријеме је кратко, па школе морају још одмах почети са припремама за спровођење прве фазе усмјереног образовања.

У вези са предстојећим задацима посебно треба истаћи да реформа образовања има, поред стручног и нормативног аспекта, и друштвено политичку димензију, па је од посебног значаја да се у реформу активније укључе Савез комуниста, Синдикат, Социјалистички савез, Савез социјалистичке омладине. Наиме, не ради се само о реформи унутар школе, већ о трансформисању цјелокупних друштвено-економских односа у области образовања и односа друштва према образовању па је неопходно максимално ангажовање свих друштвених чинилаца око реализације циљева утврђене године. С обзиром на обим и не душтвене политике.

Реформа васпитно-образовног система сложен је и дуготрајан процес који захтијева солидне припреме и претпоставља постојање јасне концепције. Процеси реформисања већ су започели и у нашој Републици и захватају све облике и нивое образовања. Уместо концептног уводи се линеарни систем васпитно-образовних садржаја. То претпоставља чврсто организационо и садржајно повезивање васпитно-образовних радних организација, од предшколских до високошколских установа. Истичемо да је у Резолуцији X конгреса СКЈ изражен став да **предшколске установе** смјемо свести на чуvalиша дјеце, на „гардеробе“ за дјецу.

Основну школу треба усавршавати и програмски је у већој мјери повезати са заједничким основама усмјереног образовања. На тај начин превазилази се систем „концентричних кругова“ у образовању и, природно, елиминише досадашњу подврјеност између основног и средњег образовања.

Нацрт наставног плана и програма заједничких основа усмјереног васпитања и образовања, који је недавно стављен на јавну дискусију, дефинише садржајно један нови тип **средњег образовања**. Ова школа представља непосредан наставак на основношколско образовање и подрзујијева продубљивање општег образовања и васпитања. Али, она је, истовремено, и почетак усмјереног образовања, припрема за укључивање у конкретни рад, који ће утицати на професију највише оријентацију младог човјека.

Ради разумијевања суштине промјена у систему и политици васпитања и образовања потребно је извести један од ставова из документа Десетог конгреса СКЈ: „Ниједна школа ни облик образовања не могу припремати младе искључиво за студије. Ради тога треба наставним плановима и програмима на почетку усмјереног образовања обезбедити свима заједничку васпитно-образовну основу, која обухвата општекултурне, природнонаучне, друштвено-економске и производнотехничке садржаје, са политичком оријентацијом“. На ту заједничку васпитно-образовну основу надограђује се усмјерен и еластично заснован систем образовања.

Весна Лековић

Одговорност за потпуну и квалитетну реализацију програма са задатака сносе и организације удруженог рада. Наиме, „образовање уз рад и из рада“ (средње образовање) захтијева чврсту везу између школа и организација удруженог рада, па је основни смјер друштвене акције стварања органске и функционалне везе између свих дјелова удруженог рада и образовања, њихово међусобно проживљавање.

Истичемо да нарочито у почетној фази усмјереног васпитања и образовања, ученици стичу поред опште образовне и политехничку основу која значи стицање широке информисаности о различitim областима технике. Основни технике и производни рад као посебна наставно-васпитна област представљају потпуну новину и једину од елементарних основа реформе. Овоме предмету посвећује се изузетна пажња, па је заступљен са пет часова недјељно, односно ова област, временски гледано, чини 17% цјелокупног наставно-васпитног рада са ученицима у првој фази. Кроз њу ученици треба да сазнају основне чињенице о организацији савремене производње, технологије рада, организацији цјелокупног живота у организацијама удруженог рада. Област технике и производног рада захтијева повезивање образовног процеса са производњом у удруженом раду. Просјечно узето, половина времена одређено за овај предмет треба да се посвети непосредном упознавању ученика са техником и производњом у удруженом раду, које у почетној фази нема за циљ да од ученика створи радника.

Још Карл Маркс је истицавао потребу спајања наставе са производњом радом. У првом тому „Капитала“ утврђена је нужност да се човјек као „дјелимична индивидуа, која је само носилац једине дјелимичне друштвене функције, замјеније спестрано развијеном индивидуом“, што ће се постићи остваривањем „система пола рада пола школе“. Та своја разматрања Маркс је завршио следећим ставом: „Из фабричког система поникла је, као што то можемо у појединостима пропратити код Роберта Овена, клица васпитања будућности, која ће за сву дјецу изнад извјесне доби спајати производни рад са наставом и гимнastiком, и то не само као метод за повећање друштвене производње, него и као једини метод за производњу спестрано развијених људи“. Такође је и Ленин сматрао васпитање, а у том оквиру прије свега политехничко васпитање и образовање, јединим од чврних питања науке социјализма.

У Резолуцији X конгреса СКЈ истакнут је значај **марксистичког образовања и социјалистичког васпитања** младих. Пошто марксизам представља научну и идејну основу изградње нашег самоуправног социјалистичког друштва, нужно је да се цјелокупно образовање и васпитање младих заснива на марксизму као науци и револуционарној теорији и идеологији радничке класе. Треба нагласити да је за реализацију програма реформе образовања који се заснива на марксизму потребан, поред осталог, такав наставни кадар који ће правилно тумачити идеологију и спроводити политику Савеза комуниста. Предметом, основи марксизма и самоуправног социјализма, наиме, млади се марксистички образују, односно упознају с марксистичким схватањем друштва с посебним освртом на друштвено и политичко уређење наше земље.

Кадар из филма „Пријеки суд“

У ЈУБИЛАРНОЈ ГОДИНИ

Рекордан приход „Зета филма“

ОВИХ ДАНА, када све радне организације своје резултате из претходне године, један изузетан успјех привлачи посебну пажњу. Ради се о колективу „Зета филма“ и њихових 1.600.000.000 (старих) динара оствареног прихода у 1975. години.. Сама та бројка не значи много ако је не упоредимо с приходом из 1974. године, који је био мањи за око 300.000.000 (старих) динара.

Свemu томе не бисмо дали такав значај да се не ради о једном јубилеју. Наиме, 1. августа 1956. године из тадашњег „Ловћен филма“ издвојена је дистрибуција филмова и формирано предузеће „Зета филм“. Од тада па до данас приход предузећа је из године у годину растао, а колектив никад није долазио у ситуацију да размишља о рентабилности, да би се у години када слави јубилеј. 20 година по

стојања, на достојан и најбољи могући начин обиљежила ова прослава.

Приоритетна дјелатност пре дужећа јесте дистрибуција филмова и највећи дио прихода потиче из ње. Међутим, у сарадњи с јединим производиоџачем у нашој републици, Филмским студијом из Титограда, „Зета филм“ узима учешћа у скоро свим пројектима овог предузећа. Тако се појављује као један од главних финансијера новог ратног филма „Врхови Зеленгоре“, чије је снимање завршено, а премијерно приказивање очекује се до јуна мјесеца. Приказивањем филмова у Дому културе „Гојко Краповић“ у Будви, као и у љетњим баштама у Будви и Петровцу, „Зета филм“ даје допринос културном животу у нашој општини. Треба истаћи да се ту обезбеђује репертоар на коме, нам могу позавидјети и много већа мјеста: приказују се најновији и најактуелнији филмови увезени у Југославији. Имајући разумијевања за насталу ситуацију у Петровцу, у коме је потпуно замрзо културни живот, где нема, чак, ни кино дворане, предузеће је дало знатна неповратна средства, тачније 25 милиона старих динара, за изградњу Дома културе у Петровцу, затим цјелокупну опрему, а преузело је и бригу о репертоару, чиме је допринијело активирање културног живота у овом мјесту.

У самом предузећу води се рачуна о стамбеним проблемима радника, тако да је, закључено са овом годином, куповином неколико станови и давањем кредити, ријешено стамбено питање радника у предузећу.

Зграда „Зета филма“, један од најљепших објеката у граду, прилично је оштећена. За њену оправку обезбиђена су средстава, и планирана је реконструкција њеног унутрашњег дијела. Нарочита пажња биће посвећена реповинарани биоскопске сале, у којој се скоро не може више наћи неопштећене столице. Сала ће бити опремљена новим сједиштима, али користимо ову прилику да грађане замолимо да се домаћински односимо према овом објекту, како ће би кроз неку годину дошли поново у исту ситуацију.

У остваривању основног задатка — вођења репертоарске политике — постижу се запажени резултати. Листа је заступљена филмовима најразноврснијег жанра и од стране Савјета за филмски репертоар, као и Републичке комисије за преглед филмова, оцјењена је као квалитетна. Тиме се постижу вишегодишња настојања да се предузеће програмски уклопи у најновија кретања и политику која се води у култури.

Од овог броја отварамо сталну рубрику у којој ћемо вас обавештавати о биоскопском репертоару за 15 дана унапријед. *Будући да је могуће да неки од датих филмова не дође на вријеме, или буде замјењен, овај програм можете узети са малом резервом. У складу са ових петнаестогодишњих периода наћи ће се и по неколико филмова из репертоара „Зета филма“, или вам имена тих филмова*

Сцена из филма „Муке по Мати“

не можемо унапријед давати, јер то зависи од тренутно расположивих копија. Ради боље информисаности у прегледу ће се налазити назив филма, земља производње и жанр.

У времену од 10. до 25. марта 1976. године гледаћете следеће филмове:

Назив филма	Земља производње	Жанр
Двобој	САД	Акционска драма
Страх	САД	Криминалистички
Четири дана у паклу	Француска	Драма
Софija Перовскаја	СССР	Историј. драма
Прозван је V3	СФРЈ	Ратна драма
Муке по Мати	СФРЈ	Психолошка драма
Муњевити Марфи	САД	Криминалистички
Монахиње	Француска	Историј. драма
св. Архангела	Француска	Карате
У Змајевом гнијезду	САД	Комедија
Освета превареног мужа	Италија	Криминалистички
Дон је мртав	САД	

У овом прегледу пажњу привлаче, два филма са ФЕСТ-а: „Двобој“ (са јунаком ТВ серије „Шериф у Њујорку“ Денисом Вивером у главној улоги) и „Освета превареног мужа“, познатији под именом „Мими металци“ са изванредним Банкарлом Баничићем и Маријањелом Мелато као protagonistima. Интересантно је погледати и совјетски филм „Софija Перовскаја“, који говори о догађајима из XVIII вијека и агентству једне младе дјевојке на цара Александра. „Муке по Мати“ је најбоље оцјењени филм од стране филмских критичара на прошлогодишњем Пулском фестивалу.

ЗАВРШЕНА ЈЕ ИЗЛОЖБА „ТУРИЗАМ И ИСХРАНА“

У времену од 3. до 10. марта у Будви је одржана специјализована изложба „Туризам и исхрана“ на којој се неколико десетина предузећа из читаве наше земље представило са алкохолним и безалкохолним пићима, мљечним и разним другим прехрамбеним производима од брашина, воћа и поврћа. Ова значајна приредба пред почетак туристичке сезоне, резултат договора с туристичком привредом и трговином не само са подручја наше Републике, замишљена је као трајна манифестација Јадранског сајма и као таква увршћена је у календар стапних приредби југословенских сајмова. За бројне излагаче, чији су производи, мање-више, присутни на нашем тржишту, ова по свему успјела манифестација била је добро дошла и ради своје несумњиве пропагандно-информационе мисије, која је утолико значајнија што се се више приближава дан када се с пуштањем пруге Београд — Бар у редован саобраћај отпочети нови туристички „бум“.

ПРИМЈЕР „КОЛИНСКЕ“ И „ВРБАСА“

На око хиљаду квадратних метара сајамског простора своје производе изложили су, између осталих, „Продуктива“, новосадско по словно удружење пољопривредно-прехрамбених комбината и низа фабрика: за прераду поврћа и воћа, за мљење папrike, за производњу сточне хране и трговинских предузећа за промет прехрамбеним производима, затим циновски индустриј

ЈАДРАНСКИ САЈАМ У СЛУЖБИ ТУРИЗМА

ско-пољопривредни комбинацији „Врбас“, „Колинска“, „Врбовец“, „Серво Михаљ“, „Словин“, па „Жухор“, „Чока“, „Вино Жуна“, „Прокупац“, Буковичка бања, Далматинска пчеларска задруга, предузећа из наше Републике „Црногорацооп“, Дувански комбинат „Требјеса“ и „Рибариство“, најзад радне организације које у Будви имају своје погоне — Београдска индустрија пива, „Центропром“ и Житокомбинат из Бачке Тополе.

Најприје смо посетили штанд „Колинске“ из Јубљане. У разговору с дипломираним економистом Михаилом Кацимилахијевићем сазнали смо да су производи овог гиганта, који се први пут представља на Јадранском сајму, намирењени у првом реду угоститељству, друштвеној и институционалној исхрани — за болнице, интернате, школе и дјечје вртиће. Поред бројних станардних, нашем тржишту добро познатих, КНОР-производа, присутних такорећи у сваком до мајинству, „Колинска“ је, специјално за ову прилику, изложила нове артикли, такозване гастропроизводе — преливе за тјестенине и српски пасуљ. Из богатог и разноврсног „репертоара“ овог производија поменућемо шећнаст врста КНОР супа, тринаест врста сладоледа, и мајонезе где су постигли заједничку успјех: према општем признању, производе квалитетнији мајонез од

Директор Јадранског сајма Леко Обрадовић отвара изложбу

Швајцараца по чијој лиценцији!

Додајмо, на крају, да гастро производи овог колективе заслужују посебну пажњу: врло су квалитетни и доступни сваком цену: прелив за тјестенину, на пример, стаје 1,60, а порција пире кромпира око четрдесет и пет стarih динара.

Прије пут на Јадранском сајму били су изложени производи — шећер, брашно, масти, уље, свеже и суве месе, једном ријечју безмalo сви прехрамбени артикли — великоликог пољопривредно-индустriјског комбинata „Врбас“ чији је колектив — око 10.000 радника — остварио у прошлој години преко 400 милијарди (стarih) динара укупног прихода. Након интеграције која је у току у комбинatu ће радити три пута више радника. Тада ће југословенско тржиште, која је сада обрађено за око 90%, биће преплављено производима са заштитним знаком овог предузећа које је стекло углед и реноме на европском и светском тржишту.

„ЦРНАГОРАЦООП“ — 15 МИЛИЈАРДИ ДИНАРА

Са циљем да се приближи потрошачима на Црногорском приморју и у нашој Републици и да би контактирали са својим пословним пријатељима, на Јадранском сајму је заступљена и Индустија меса „Чока“, која је заступљена са разноврсном сухомеснатом робом, трајним и полутрајним кобасичарским производима и конзервама, масноћама, куваним и бареним кобасицама, као и паштетама у туби чији су једини производија у нашој земљи. Колектив од око хиљаду радника остварио је прошле године 70 милијарди динара укупног прихода преко својих тридесетак продавница и преко трговачке мреже, а на страно тржиште — у САД, Енглеску, СССР, Италију, Западну Њемачку, Либију и Замбију — извезао је око хиљада тона својих производа.

Руководилац пропаганде Потољопривредно-индустријског комбината „Врбовец“ Никола Ивановић обавијестио нас је о овом веома перспективном колективу у чијем је брутупродукту мејсна индустрија заступљена са око четири петине. До прије дviјe године били су нај-

познатији извозници свежег меса, а сада пласирају своје конзерве и сухомеснате производе широм наше земље, као и у Западну Њемачку, Енглеску, Совјетски Савез и друге земље. У прошлој години остварили су око 130 милијарди укупног прихода, али та су веће не представљају границу могућности овог колективе, који улаже знатна средства у проширење капацитета. Изградњом кафилерије решен је проблем кланичних отпадака и створени су услови за њихов откуп од других производија.

У разговору са Владом Булатовићем, једним од свега неколико излагача из Црне Горе, сазнали смо да милијатуријски колектив предузећа „Црногорацооп“ (чине га око 60 радника) остварује око 15 милијарди динара укупног прихода. Кафом, чашем шећером, пириначом, сувим грожђем, бадемом, лешићницама и разним зачинима у различitim паковањима они снабдјевају трговачку мрежу и предузећа у на шој Републици, Босни и Херцеговини, једном дијелу Србије, Војводини и Косову. „Црногорацооп“ је сваке године присутна на Јадранском сајму, а овог пута с њима изложбу Дувански комбинат из Титограда, „Требјеса“ из Никшића и „Бјеласица“ из Бијелог Поља.

„Словин“ из Јубљане је редовно заступљен на Јадранском сајму и већ низ година одржава редовне везе с туристичком привредом наше Републике. Према ријечима Мија Кнежића, помоћника шефа продаје, „Словин“, поред стоваришица за кока колу и швепс производе у Будви, отвара ускоро складишта у Титограду и Бару, а од 1. априла швепсови производи за Црну Гору и јужну Далмацију пунине се у никшићкој „Требјеси“. Ове године планирају да произведу и пласирају на тржишту око 300 милиона боца кока коле, тог најпознатијег безалкохолног пића на свијету, које се продаје у преко 130 земаља.

БИП — ПРОИЗВОДЊА ПО-РАСЛА ЗА ШЕСТ ПУТА

Производи „Прокупац“ добро су познати домаћим и страним туристима — гостијама наше ривијере, љубитељима „добре капљице“. Овихом квалитету најбоље

говоре разне награде на сајмовима у Новом Саду, Јубљани и другдје, као и то што се они добро пласирају на западно-њемачком, америчком и аустралијском тржишту. Комерцијални директор „Прокупца“ Боривоје Миленковић саопштио нам је да је њихов вриједни колектив — око 1300 радника — произвео у 1975. години 1500 вагона разних пића, међу којима по часно место припада „манастрики“, „стомаклији“, комовици и квалитетним винима.

Преко 400 продавница, већином супермаркета и самопослу, око 7000 радника „Центропрома“ остварило је у прошлој години 1400 милијарди динара промета — сваки радник од двеста милиона.

Колектив Београдске индустрије пива наставља 125-годишњу традицију. Пређен је огроман пут и постигнут су заједнички резултати: од дрвених бавчви и првих парних машини стије до савремене електронске контроле процеса производње; власнике који су цијенили више машину него човјека замјенили су самоправљачи, који расположују дохотком. Сада се у склопу Београдске индустрије пива налазе пиваре у Чачку, Сремској Митровици и Београду. У прошлој години произвели су 1.280.000 хектолита пива, а предвиђају да се у најскоријој будућности приближе двомилионском хектолитру. Преко продајних центара у Будви, Пећи, Косовској Митровици, Скопљу, Крагујевцу, Пожаревцу, Инђији, Руми, Новом Саду, Суботици, Брчком и Сарајеву остварили су у јубиларној 1975. години нешто преко 87 милијарди динара укупног прихода — готово педесет пута више него 1962. године.

У истом раздобљу производња је порасла нешто више него шест пута, а број запошљених са 642 на 2170 — за близу три ипо пута.

Јадрански сајам, вјесник почетка туристичке сезоне, закорачио је специјализованим изложбом „Туризам и исхрана“ у 1976. годину. Његов колектив започео је битку за остварење врло амбициозног плана. Помоћ у томе не, би требала да изостане, јер Сајам служи туризму и цјелокупној привреди наше ривијере и наше Републике.

ОД 25. ДО 30. IV ИЗЛОЖБА И СИМПОЗИЈУМ

Заштита човјекове средине

У Београду је крајем фебруара формиран организациони одбор југоловенског симпозијума, који ће се на тему „Заштита човјекове средине“ одржати у Будви од 25. до 30. априла у оквиру истоимене изложбе на Јадранском сајму. Поред Јадранског сајма, спор организатори Симпозијума су Туристички савез Југославије и Југословенски савјет за заштиту и унапређење човјекове средине. У организациони одбор Симпозијума ушли су представници Туристичког савеза Југославије, Југословенског савјета за заштиту и унапређење човјекове средине, Удружења хотелијера Југославије у Удружења туристичких и путничких агенција Југославије. Одабрани су предавачи и теме за Симпозијум, међу којима: „Заштита природних и културних вриједности“, „Однос туристичких друштвених организација према заштити човјекове окoline“, „Туристичка креатија и заштита човјекове средине“, „Пројекти Јадран I, II и III и заштита човјекове средине“, „Здрава средина — база туристичке почиње у пропаганди“, „Шумски појас и туризам“, „Кампови и заштита човјекове средине“, „Приватни смјештај и заштита човјекове окoline“, „Нафта и Јадран“.

Упоредо са изложбом „Заштита човјекове средине и окoline“ и симпозијумом на ту тему, у сајамским халама биће организована изложба плаката, дјечјих црteža и ревија документарних филмова, такође на тему Заштита човјекове средине.

Послиje завршетка симпозијума у Будви ће се одржати годишња скупштина Туристичког савеза Југославије. Овим манифестацијама Јадрански сајам у Будви добија све више карактер специфичне институције ове врсте која своју активност усмјерава на унапређење туризма и угоститељства.

У току петодневних манифестација на Сајму, кроз изложбе и на симпозијуму, биће разматрани разни аспекти заштите човјекове средине и туристичке привреде: културни, економски и социолошки. Досадашња практика показала је да се овим питањима прилагођа више декларативно, мада смо прва земља у свијету која је Уставом проглашала право човјека на здраву животну средину и својим законима санкционисала обавезе свих субјеката на њеном очувању, чиме је овај проблем постао саставни дио наше економске политике уопште.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

УЗ ГОДИШЊИЦУ СМРТИ ИВА АНДРИЋА

ПРИЈЕ ГОДИНУ ДАНА 13. марта 1975. „круник смрт одузела је живот великим ма-гу умјетности“, који је својим дјелом, тако универзалним и у исти мах блиским свим људима, много задужио наше народе. Личност Ива Андрића, изузетног умјетника ријечи, зрачила је не само снагом свог талента, већ, исто тако, и својом једноставношћу и хуманизmom.

Андрић је писац снажне имагинације и ванредан по-познавац историјских при-лика у старој Босни о којој је најчешће писао. Његове основне карактеристике су префинена психолошка анализа, дубоко понирање у суштинске проблеме егзистенције и моћ да сугестивном магијом поетске ријечи до-чара и отјелови људску и друштвену панораму мину-лих стотија. Он је подигао монументалну умјетничку грађевину у књижевности и шега времена, користећи на-родна предања, легенде, ис-торијске чињенице, и, прије свега, плодотворно богатство своје маште и осјећања сви-јета. Писао је у почетку пјесме, лирску прозу, члан-ке и критике, послије чега је прешао на при-повијетке и романе. Гла-вина дјела су му »Ex Ponte« (пјесме у прози), »Немири« (пјесме), романи »На Дрини кундија«, »Травничка хроника« и »Госпођица«, новела »Проклета авлија«, једно од најзначајнијих дјела наше приповједачке прозе и пре-ко стотину приповједака, велики број превода, есеја и критика.

Један од најчитанијих на-ших књижевника, Андрић је превођен на готово све европске језике и у многим зем-

ЦЕМ СУЛТАН

(„ОДЛОМАК ИЗ „ПРОКЛЕТЕ АВЛИЈЕ“)

љама Азије и Африке. Но-белову награду за књижев-ност добио је 1961. године. „ПРИЧА О ЦЕМ СУЛТА-НУ и његовим страдањима и по-

слушао расијано. А при том је мислио на одсутног Тамила. Чи-нило му се да за види и чује како синон, прије растанка, го-вори брзо као да чита.

— Стојећи усправно, у сјајном свечаном одјећу, на палу-би броја који је пристајао и Чавитавскији и посматрајући шарену и протоколарно поре-ђану гомилу папске војске и црквених достојанственика, Цем је мислио живо и јасно, како мислимо само у часовима кад смо одвојени од једног бора-вишта а нијесмо ступили на друго. Мислио је хладно о својој несрћи и гледао је јасно и немилосрдно, онако како човјек може да сагледа само кад је, скривен и невиђен, чује из ту-ђих уста.

Ето, свуда га дочекују стра-ни људи као живи зид његове тамилице. А шта може да оче-кује од тих људи? Можда са-жальење? То је јеошто што му не треба и што му никад није требало. Саучешће које су му понекад показвали ријетки до-брли и племенини људи за њега је само љубав његове зле среће и беспримјерног понижења. И за посјетнике сажаљење је тешко и непредвиђиво, а како га је тек сносити још здрав и сре-стан свега, жив гледати у очи јасним људима, да би у њима прочитао само једно: сажаљење?

Од свега што свијет има и јест, да сам хтио да направим средство којим би савладао и освојио свијет, а сада је тај свијет начинио од мене своје сред-ство.

Да, шта је Цем Пемшић? Роб, то је мало речено. Роб, прости-кој воде на лачицу од трга до трга, има још увијек наде на милост добrog господара или на откуп или на блескост. А Цем милости нити може очекивати нити би могао примити све и кад би неко хтио да му је да. Откуп? За њега не сакупљају стоку, него, нпротив, плаћају читава богатства и са једне и са друге стране да би остао доб и средство и да се не би отки-нио (Изизтак је његова мајка, непоколебљива, дивна жена, ствоење под стопљенима, или она свогим немодним напорима само увекла течет његовог по-нижења.) Блескост? Тешко бје-жен и безимени роб из ланаца, или под бјежжи, има увијек мало наде да ће заплати гонице и да ће се докопати неког свог спаситеља и кога ће мочи је-шићти као слободни и безимени човјек међу слободним и безименим људима. А за њега не постоји могућност блескве. Ва-силски обитавачи и познати свијет, подијељен на два табо-ра, турски и хрватски, нема за њега приబежишта. Јер, тамо или овде, он може бити само једно: султан. Побједнички или поражен, жив или мртав. Зато је он роб за ког нема бјеж-жења, ни у мислима ни у сновима. То је пут и нада мањих и сре-ћнијих од њега. А он је осуђен да буде султан, заробљен, овђе или жив у Стамболу или кратав под земљом, или увијек и само султан, и једино у том правцу би могао бити његов спас. Сул-тан, и ништа ни за длаку ма-ње, јер би то значило исто што и не бити, ни за длаку више, јер више од тога нема. То је ропство од ког бјежања нема ни послиje смрти.

Познати карактерни глумац, Љуба Тадић је по-чео каријеру као члан на родног позоришта у Кра-гујевцу. Играо је у мно-гим домаћим филмовима и добио бројне награде на фестивалима у Пули. Тума-чио је улоге у свим фил-мовима.

ФИЛМСКИ испрјеши

Б/Б1 ТАЧКИ

Пред, „Сибирска леди Ма-гбет“, „Инспектор“, „На-мјесто грађанине Покор-ни“, „Јутро“, „Подне“, „Брат доктора Хомера“, „Дивље сјенке“, „Вук са Проклетија“, „Прије исти-не“, „Сутјеска“, „Доктор Младен“, „Крос контри“, „Крвава бајка“, „Балада са свирепом“, „Жарки“, „Дан дужи од године“ и „Зазидани“.

— ВУК СА ПРОКЛЕТИЈА

Дјеца и фантастика

КЊИЖЕВНА ДЈЕЛА ЗА ДЈЕЦУ пишу одрасли. Њима доминира логика, рационалност, чак и у имагинативним свјетовима, личности у њима насликане су оптиком одраслих, њихова је љубав само мање или више прикривена љубав одраслих, они пате због ствари због којих одрасли пате, та емоционална и мисаона одрасlost литературе за дјецу је њена неминовност, а под великим је знаком питања да ли је дјеца прихватјују таквом, или је прилагођавају, налазећи у њеним споредним тенденцијама своје главно упориште, као што често свему што одрасли конструишу измијене облик и функцију према своме нахођењу. Тај процес прилагођавања показује да дјеца литературу најимјењену њима прихватјују као једину постојећу, али не и аутентичну.

Има, међутим, један процес који траје вјековима — процес присвајања од стране дјеце читавог низа књижевних дјела написаних с намјером да буду лектира за одрасле. „Гулiverova путовања“ нису написана за дјецу, а још мање „Дон Кихот“. А дјела из области фантастике? Шта је дјецу привукло тим дјелима? Необично и изузетност ликове и догађаја? Можда, или само оним у њиховом психолошком склопу што је профилирано дејством педагогије предшколског доба. Примарне су, међутим, ирационалност и изузетна емоционалност таквих дјела, емоционалност која није егоистична, користољубива, са циљем, не емоционалност присвајања, већ чујења, припадања, откривања, давања.

А зашто ирационалност? Зато јер је један од основних интелектуалних процеса у дјетињству откривање непознатог. Ако дијете открива рационални свијет одраслих, оно са истим интензитетом трага за друкчијим могућим свјетовима. За дијете чињеница постојања у материјалном смислу нема значаја, свијет је за њега оно што види и оно што замисља.

ВЈЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ

Како је Талес измјерио Кеопсову пирамиду

Талес из Милета стајао је испод Кеопсове пирамиде. На питање једног од свештеника колико је она висока, мудрац је одговорио да ће одговорити пошто је измјери. Након тога он је легао у пијесак и измјерио дужину свог тијела. Потом је стао па један крај измјерене дужине и сачекао док његова сјенка није „поклопила“ измјерену дужину његовог тијела у пијеску. У истом тренутку дужина сјенке Кеопсове пирамиде износила је тачно колико је висина.

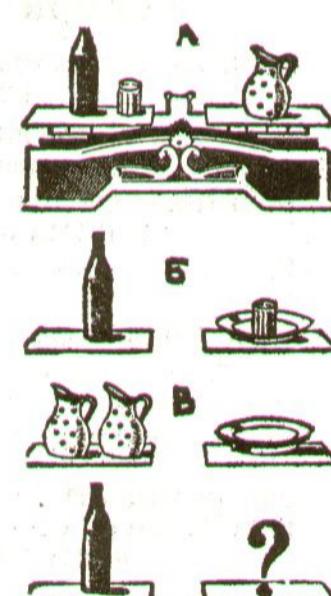
— А ако ходите да вам ову висину измјерим у било које доба дана — наставио је Талес — онда ћу забори овај штап у пијесак. Ако његова сјенка износи половину дужине штапа, очигледно је да је Кеопсова пирамида два пута дужа од њене сјенке. Треба, према томе, дужину штапа упоредити с дужином његове сјенке, па онда, да би се добила ви-сину пирамиде, са добијеним бројем помножити ду-жину њене сјенке.

КОЛИКО ЧАША?

На цртежу „А“ видите да су флаша и чаша уравноте-жене са бокалом. Цртеж „Б“ показује да је флаша тако ће уравнотежена са чашицом и једним тањиром. Два бокала су, како показује цртеж „В“, у равнотежи са три тањира. Треба одговорити на питање: колико чашица треба ставити на слободан та-разија (умјесто знака пита-ња) да се уравнотежи фла-ша?

Задатак се може ријеши-ти на неколико начина. Ев-једног:

На цртежу „В“ сваки бо-кал замијенимо са по једном флашом и једном чашицом (ви-ди цртеж „А“). Тако дозна-јемо да ће двије флаше и двије чашице бити у равноте-жи са три тањира. Прем-равнотежи приказаној на цртежу „В“ сваку флашу можемо замијенити тањиром и чашицом, па излази да ће четири чашице и два тањира бити у равнотежи са три тањира. Скинувши са сва-ког таса теразија по два тањира добијемо да ће

четири чашице бити урав-нотежене једним тањиром. Према томе, с обзиром на мјерење приказано на црт-ежу „В“, закључујемо да ће флаша бити уравнотежена са пет чашица.

Физичка култура на „белом хлебу”

Извршни одбор Самоуправне интересне заједнице за физичку културу општине Будва, у присуству предсједника скоро свих спортивских друштава, одлучио је на једници од 1. марта да се стави на јавну дискусију нацрте одлуке о висини стопе доприноса за финансирање ове самоуправне интересне заједнице. Извршни одбор је оијенио да су планирана средства свим недовољна и да би се усвајањем предложене одлуке физичке културе на територији наше општине довела у незавидан положај у односу на друге друштвено корисне дјелатности. Она, наиме код овако планираних средстава не би могла да оствари толико значајну друштвену улогу. У савременим условима живота и рада физичка култура је свакодневна потреба, од изузетног значаја за социјалистичко васпитање грађана, подизање радне и одбрамбене способности, здравља и рекреације, зближавања дјеце и омладине, а тиме и неодвојиви дио друштвене репродукције. Оијенио је да су прошле године остварени значајни резултати, како у погледу јачања материјалне основе физичке културе, тако и у погледу повећања масовности непосредних учесника у спортивским активностима, али да, и поред тога, досадашњи резултати и укупно стање у спорту не задовољавају. Према томе, планирана рестрикција средстава за ову дје-

латност представља корак напад, што се не може дозволити у садашњем политичком тренутку. И поред схватања тешкоћа у којима се налази наша општина, Извршни одбор је закључио да за финансирање програмске дјелатности ове интересне заједнице треба обезбедити 125.700.000 стотина динара, не рачунајући у ту суму извршена, а неизмирена, и планирана улагања, као и остале обавезе, јер би, у противном, морало доћи до расформирања претежног броја спортивских друштава, спремних и способних за остваривање видних спортивских резултата. Извјестан број спортивских екипа преузео је одређене обавезе према републичким спортивским форумима, па би се њиховом неизвршењем компромитовала ова интересна заједница. Имајући у виду све те околности Извршни одбор је закључио да су делегати ове скупштине у обавези да се заложе на зборовима радних људи и грађана и сједницама делегација да се измјени предложене одлуке у погледу повећања планираних стопа доприноса. Предсједник Скупштине Јово Милутиновић задужен је да представницима Скупштине општине и друштвено-политичких организација предочи садашње стање физичке културе и положај у који ће се она наћи, уколико предложена одлука буде усвојена.

ПРЕД ПОЧЕТАК ПРВЕНСТВА

„Могрен“ и „Петровац“ биће спремни

Остало је нешто мање од мјесец дана до почетка првојевног дијела првенства у Црногорској фудбалској лиги. „Могрен“ и „Петровац“ припремају се за напорне борбе које их очекују у трци за бодове.

„Могрен“ је почeo припреме још половином јануара и оне се ових дана веома интензивно одвијају. Недавно је, на састанку управе клуба са играчима, договорено да се што марљивије ради. Истовремено, осуђени су поступци неких фудбалера, који малтене изигравају „звезде“, траже исписнице и по кафанама износе разне, најчешће нетачне верзије о стању у клубу.

— С обзиром на период у коме се налазимо задово-

љан сам формом, као и залагањем играча — рекао је тренер Никола Станишић. Истина, сви не долазе редовно на тренинге, али ће се ситуација вјероватно исправити.

Мада су тражили исписнице, Калуђеровић, Вујановић и Јањевић ће остати у „Могрену“, јер је став управе да нико не може да иде до завршетка овогодишњег првенства. У паузи првенства стигао је Кашић из екипе „Котора“, а из ЈНА се вратио Пере Пијан.

„Могрен“ је у вријеме зимске паузе одиграо више утакмица са екипама које су се припремале у Будви и околним мјестима, и то ће добро доћи пред првојевни старт. На тим утакмицама „Могрен“ је играо веома до-

бро, поједине „линије“ функционишу беспрекорно, мада постоје „шупљине“ о којима ће водити бригу тренер Станишић. Све у свему, стиче се утисак да је „Могрен“ спреман и да ће оправдати високо треће место освојено ујесен и поновити добру итру.

„Петровац“ се, такође, озбиљно припрема за првојевне. Тренинзи се редовно одвијају, мада нијесу најбоље посјећени од стране неких играча, па преостаје да се период до почетка првенства искористи и да ови фудбалери узму што више учешћа у раду.

У паузи првенства „Петровац“ је остао без двојице играча: веома перспективног нападача Славка Вукотића, за кога се лично заинтересовао тренер новосадске „Војводине“ Тоза Веселиновић, и Спасоја Домазетовића, који је приступио екипи „Боке“ из Херцег-Новог. Но, стигла су и појачања: голман Стојановић, који је дошао из барског „Морнара“, и Славко Делибашин, талентовани хаљф и нападач из никшићког „Челика“.

Главна брига Петровчана је како да изборе опстанак у Црногорској фудбалској лиги. Јесен није била „берићетна“ и тим се пласирао у дну табеле, па предстоји грчевита борба за сваки бод.

— Максимално ћемо се ангажовати — каже предсједник клуба Војислав Франчићевић. — Мислим да имамо доста добар тим и да ће се наше жеље остварити.

И „Петровац“ и „Могрен“ имају веома добар подмладак са неколико изразито талентovаниh играча.

С. Г.

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЕЋИВАЊЕ

ПОВЕЋАНИ КРВНИ ПРИТИСАК

Повећани крвни притисак — хипертензија — последица је многобројних поремећаја у организму. Неопходно је да се оболјела лица придржавају љекарских савета и одређених дијететских мјера. А да би се то могло, треба редовно мjerити крвни притисак. Његове нормалне вриједности крећу се око 120-140 милиметара живиног стуба за горњи и 70-80 милиметара за доњи притисак. Овај већи број представља максимални или систолни, а мањи минимални или дијастолни крвни притисак. Разлика између та два броја најчешће означава рад крвотока. Ако је притисак нормалан, то је доказ да је човјек здрав. Уколико је повећан или сувише низак, пациент с разлогом почини да брине.

Шта је, у ствари, крвни притисак, како долази до хипертензије, које опасности по здравље слиједе због тога и како се он лијечи, питања су на која ћу покушати да одговорим.

Мјерени притисак, проценjuјемо након унутар крвних судова. Он означава снагу којом крв потискује зидове судова кроз које проличе. Ако је повећан, то доводи до оптерећења срца и, у крајњем случају, може доћи до прскања зидова крвних судова. Прскање неког крвног суда у мозгу назива се апоплексија или мождана кап, а завршава се обично парализом или смрћу.

Када долази до повећања крвног притиска зависи од више фактора међу које спадају и године старости пацијентата. Гојазност и храна сувише богата солју такође је фактор који доприноси настанку хипертензије, коју изазивају и неки хормонски поремећаји. Крвни притисак од 160/100 може бити нормалан за лице преко 50 или 60 година, али код тридесетогодишњака мора да буде повод за предузimanje лијечења. Или, рецимо, код двадесетогодишњег пацијента притисак 150/95 знак је да треба приступати озбиљним мјерама опреза. Исто тако, има велики број особа које пате од ниског крвног притиска. Он, међутим, није толико забрињавајући: статистике показују да људи с ниским крвним притиском живе дуже од оних с високим.

Бриједности притиска у току дана нијесу увијек исте. Постиже напором или нервирањем може доћи до такозваног лажног повећања крвног притиска. Зато је најбоље мјерити притисак изјутра, послије одмараша, и то у лежећем положају. Кад се утврди да се ради о хипертензији, пацијента треба систематски испитати: прегледати му срце, плућа, бубреже, као и друге органе. Налази добијени анализом крви и мокраће служе за откривање разних аномалија у организму. Сужење бубрежних артерија може изазвати повећан притисак и у том случају, чим се бубрег оперише, крвни притисак се нормализује. Дешава се то и код тумора на надбubrežnim жлијездама — кад се он одстрани, хипертензија се повлачи.

Има и таквих хипертензија где се узрочник не може пронаћи нити елиминисати. Тада се, обично, каже да се ради о есенцијалној хипертензији, односно повећаном притиску непознатог поријекла. Прегледом очног дна повјерава се да ли хипертензија утиче на крвоток у мозгу, а електрокардиограм показује да ли постоје посљедице на срцу. Веома је значајан податак процента масноће (холестерина) у крви.

Хипертензија је један од фактора који подстичу артериосклерозу и који нарушава интегритет крвних судова, а све се то може завршити најтежом компликацијом — инфарктом срца. Утврђено је да се инфаркт јавља код људи с повишеним крвним притиском пет пута чешће него код осталих. Опасност од можданог удара је код људи с повишеним крвним притиском четири пута већа него код других.

Што се тиче распрострањености хипертензије, доказано је да међу хипертоничарима има више жена него мушкираца: отприлике двије жене на једног мушкираца болују од хипертензије.

Према анкети свјетске здравствене организације, која се односила на 440 оболјења, артеријска хипертензија представља 4,8% од свих дијагностикованих оболјења. Интересантно је напоменути да постоји и наслеђна склоност према овој болести на што треба мислити и редовно се контролисати.

Др Војислав ФРАНИЋЕВИЋ

Ускоро почињу

НОВИ КУРСЕВИ ЕНГЛЕСКОГ И ЊЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР
организује

ПОЧЕТНЕ И СРЕДЊЕ ТЕЧАЈЕВЕ ЕНГЛЕСКОГ И ЊЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА

Настава се одржава по познатој »Linguaphone« методи.

УПИС ВРШИМО ОД 1. до 15. МАРТА 1976. ГОД.

Почетак течајева и распоред часова утврђен је у договору са полазницима 15. марта у 17 часова у просторијама Културног центра у Будви.

СВА ОБАВЈЕШТЕЊА МОГУ СЕ ДОБИТИ ОД 10 ДО 12 ЧАСОВА НА ТЕЛЕФОН КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА БРОЈ 82-241